

22. LINHARTOV GLEDALIŠKI MARATON

RADOVLJICA, OD 6. DO 11. MAJA 2019

Društvo Gledališče Bohinjska Bistrica
RUDOLF PEČJAK

KRALJIČNA Z MRTVIM SRCEM

REŽIJA: Darko Čuden

Strokovni ogled: Maja Gal Štromar, 7.5.2019

Linhartova dvorana: Organizacija Jskd Radovljica, zanj Ga. Tatjana Kržišnik

Leta 1925 je *Rudolf Pečjak* napisal pravljico-dramski tekst z naslovom *Kraljična z mrtvim srcem*. Besedilo je izrazito pravljичno, z jasnim, skorajda manihejskim razločevanjem med kruto oblastnico in ponižanim dvorom, ki mora pripeljati do preobrata, do moralne klofute, ko se Kraljičin dvor upre, in slednjo prisili k notranji transformaciji. Vsebinsko je torej lok jasen. Pravljico – zgodbo zato mirno lahko umestimo v repertoar otroških predstav, četudi je igralska zasedba - zasedba odraslih igralk in igralcev in so sami predstavo umestili v program za odrasle. Seveda predstavo tudi odrasli z lahkoto spremljamo. A se bom k vsebini skozi zapis še vrnila.

Naj začnem s tistimi elementi, ki so več kot navdihujoči. Delo *Darka Čudna* sem pred leti že opazila in močno se mi je zasidral v spomin njegov poseben, drugačen in svetovljanski pristop h gledališkim uprizoritvam. Moram reči, da me v tem njegovem umetniškem, barvitem, bogatem in presežnem smislu tudi tokrat ni razočaral. Še več, že ob pogledu na scenografijo, ki je resnično dobra, gledalcu vzame sapo. Kljub svoji elementarnosti namreč deluje koncizno

bogato, sporočilno, domiselno in svetovljansko. Z le nekaj dodatki, rdečim zastorom, med katerimi visijo razne verige, okrasje, ipd., uspe ustvariti iluzijo nekega daljnega, imaginarnega prostora, z lučnimi menjavami in izvirno osvetlitvijo pa doda celoti nujno globino, kar seveda ustvari popolno odrsko iluzijo. Nato so tu kostumi, ki so vrhunski. V svoji barvitosti, izvirnosti (*menjave, obrati, preobleke in transformacije*), dajejo močan estetski pečat celoti. Oder je en sam praznik, razkošje lepote, izvirnosti, prava paša za oči, notranje pa daje občutek estetske izravnave, saj so vsi detajli domišljeni in odlično ubrani. (*Iztok Šostarec* je odlično poskrbel za kostumografijo) Temu segmentu predstave bi lahko mirno rekla umetnost, igra barv, harmonij in presežkov. Tako se zdi, da *Darko Čuden* z ekipo dejansko dela velik in spoštljiv poklon gledališki izreki, saj se je do potankosti poglobil v izoblikovanje odrske iluzije. Njegov notranji umetniški pulz, njegov univerzum je poseben in takih posebnosti bi si na slovenskih odrih želela več, jih še videti in okušati, saj dokazuje, da naš prostor zmore in zna biti barvito poln, zanimiv, utripajoč in nikakor ne zaprašeno provincialen in zato zdolgočaseno poploščen in komercialen. V tem je *Darko Čuden 'čudežen otrok'*, njegov imaginarij je čaroben.

In že smo pri igralski ekipi. Tudi igralska številčna skupina je svojo izreko pripeljala do visokega nivoja ljubiteljstva. Čisto vsak v privzdignjeno manieristični igri fantastičnega pravljичnega sveta odlično obvladuje prostor, gib, grimase, ki so zavaljo vsebine potisnjene na rob včasih grotesknega, mejnega, a zato nič manj prepričljivega. Tudi igranje z besedami, izvirnost same izreke je pri nekaterih igralcih bravurozna. Naj na tem mestu izpostavim *Klemna Langusa*, v vlogi maršala Pikoloruma, ki v svoji 'svinčeni' dominantnosti ustvarja prav skozi jezikovno razbrsten izraz odličen kontrapunkt, to pa deluje simpatično, komično, predvsem pa zelo prepričljivo. Njegov telesni fokus je izjemen. Takisto bi izpostavila v gibalnem smislu vlogi Jezdarja (*Mojca*

Rozman) in Venclja Brenclja (*Robi Božnar*). Oba sta gibalno v fokusu, njuna prezenca, tudi tedaj, ko ni besed, pa izjemna. Zelo dobro deluje skupina dvornih dam, ki so kljub svoji 'starosti' gibčne, notranje stkanе, njihova izreka pa jasna in natančna. Seveda so čisto vsi igralci na odru kredibilni, notranje motivirani, saj ni bilo trenutka, da bi opazila prazni hod, ne-prezenco ali nepozornost. Zato gre na tem mestu pohvala čisto vsem, ki so ustvarjali ta 'veliki kaotični konglomerat celote', z vlogo Kraljične na čelu (*Polona Strgar*), ki s svojim prihodom sproži salve smeha, saj deluje vse prej kot ženstveno, torej grobo, neotesano, da ne rečem robato in zbito, kar je nedvomno dobro, četudi bi si mestoma zaželela tudi nekaj kontramaske, torej notranje grajene agresivnosti in samodržnosti, da bi ne ostala v dramaturškem gradiranju na istem nivoju. Igralka namreč nima več kam iti, če v svoji jezljivosti neprestano drži isti, visok nivo. Tudi zanjo je to nemara naporno, zato bi predlagala nekaj oddahnitve, še vedno znotraj lika-psihološkega karakterja, se razume. Mestoma bi torej predlagala nekoliko manj kričavosti, pozor pa na topotanje in skakanje po odru, ki vnaša v celoto (*ne le njena vloga*) nekoliko preveč konfuznosti in kakofonije, ki pa v zadnjem obračunu gledalcu ne ponudi dovolj 'premora' in zraka, da bi zadihal. Pogosto pa jemlje pozornost, (in slišnost) seveda ob določenih prizorih.

Tako bi na tem mestu izpostavila dva glavna izziva predstave. (*In naj dodam, da se tega zapisa lotevam tako natančno samo zato, ker je ekipa po mojem mnenju resnično zrela za velik preboj.*) Prvi je nedvomno ta, da je predstava zavoljo velike dinamike mestoma preveč nasičena (*in predolga- v najavi je 1 ura, trajala je 1,5h*), nekaj prizorov se zdi, da so dramaturško odveč in celoto nekoliko podaljšujejo tudi ritmično, kar je škoda (*Kljub temu, da so igralci neprestano aktivni in močno angažirani – ne gre mešati odrske dramaturške dinamike in ritmov z ognjevitostjo igralca – slednji mora biti*). Najbrž pa je tudi res, da že samo besedilo ni ponudilo jasnega preloma, momenta notranje transformacije z vstopom Vile (*Mina Pavliha*). Tako se nenadoma iz celotne

barvite in skorajda 'nore' (v dobrem pomenu ludusa) odrske situacije dvora zgodi preobrat, brez pravega akcenta in napovedi. Hočem reči, da je vila preblago vpeljana. (*Najbrž je v tem segmentu pomemben tudi monolog maršala na rampi, ki pa ga ne gledamo, še manj poslušamo, saj mu dame v ozadju krepko jemljejo pozornost s preobleko in sploh rdečim perilom ☺*) Nenadoma se torej Vila pojavi, ne vemo, kdo je, od kod prihaja. Njen kostum je sicer odličen, *Havaji pridih z glasbo* je super simpatičen, kot tudi njene *superge s kotalkami*, kar ji dodaja posebnost - torej iskrivost in hitrost, poleg seveda še vreščavega smeha. A bi jo včasih rada tudi videla bolje (rdeča luč na rdeč kostum vizuro zelo požre). To bi veljajo torej še razmisliti. Takisto bi razmislila, ali ni uvertura v pravljico vendarle predolga. Predlagam, da se izberejo le tisti prizori, ki so za razvoj zgodbe res nujni. In ki so igralsko in odrsko najmočnejši. In teh ni malo, res, a veljalo bi izbrati morda le tiste skupinske koreografije, ki odrsko razpršenost od časa do časa strnejo, naredijo celoto kompaktnejšo in ji s tem dodajo trdnejši občutek okostja, četudi se vsebinsko zadeva 'notranje drobi.' (*Res izjemna je koreografija z dudami na koncu, ko ekipa drži neverjeten fokus!*)

Introdukcija likov je nujna, toda kar nekaj je takih mini prizorov, ki bi lahko bili mirno izpuščeni, prihod Kraljične pa bi lahko nastopil nekoliko prej. Tudi prizor 'padca' Kraljične je sicer dober, a ponovno predolg in preveč razpršen. Morda se tudi znotraj te njene 'pokore' odločite za nekaj močnejših slik in strnete njen padec in s tem transformacijo (npr. iz kuhanja se naredi en skrčen prizor, v katerem se razpadajoča scenografija mini praktikablov z nekoliko več domišljije uporabi...Ne vem, npr. izgradi ogromen lonec-stolp, iz katerega jo potem reši Kraljevič ☺). Komičen pa je odnos med njo in že omenjenim Kraljevičem (*Sandi Sever*), ki s svojim falsetom in mehko ustvarja dober kontrast s Kraljičino 'srčno trdoto'.

Torej v predstavi vidim dva izziva: dramaturška linija in črtanje odvečnega besedila, ter nekoliko več discipline v hrupu na odru. Ko mora biti, naj bo, a

predstava nujno rabi kontrapunkte. Prav ti pa ustvarijo še večji ritem, zanos, zato se tišin in fokusa ne bojte. Predstavi slednji ne bodo odvzeli žara ali čudovite kompaktnosti, nasprotno, prav s sopostavljanjem slednjih te lastnosti še dodatno podčrtujemo.

Moram priznati, in teh besed mi ne zamerite, da sem na nek način 'notranje jezna', ko razmišljam o tej predstavi. Prvič zato, ker menim, da bi se morala ta izjemna skupina, igralska družina z režiserjem na čelu odločno lotiti teksta za 'odrasle' (kar skozi dolgoletno kreativno delovanje že počnete!) ali pa mojstrsko predelati to pravljico v smeri satire, ki bi lahko z nekaj nastavki prerastla v izjemno aktualno fresko današnjega časa. Vaša igralska zrelost je na to pripravljena. Da torej spnete fantastični univerzum domišljije z drugimi gledališkimi žanri, ki bi ne ostali v okviru pravljice in 'otroške naivnosti'. In drugič zato, ker vaš slog, stil v svojem nastavku tako bogato in metjejsko močno izstopa od povprečja, a hkrati zavoljo vsebinskih in dramaturških pomanjkljivosti celoto opehari za res vrhunski preboj. Naj mi ne zamerijo strogosti, a tam, kjer čutim, da vse diši po vrhunskosti, si tovrstni pristop dovolim.

Naj na tem mestu torej samo še enkrat izrazim iskrene čestitke in veliko kreacij še naprej! Tudi sama se jih veselim!